

Korte historiek

Certificaten of depositobewijzen dateren reeds van vóór de middeleeuwen en zijn de voorlopers van ons huidig bankbiljet. Meer en meer waren deze schuldbekentenissen op zicht en praktisch ook aan toonder.

Het bankbiljet zelf verscheen pas in de 17de- en kwam volop tot ontplooiing in de 19de eeuw, aanvankelijk door privébanken uitgegeven, later meer en meer door centrale banken.

Naast bankbiljetten kennen we ook de biljetten die door het Rijk of zijn feitelijke plaatsvervangers in omloop gebracht werden : de "billets de Monnoye" van de Parijse Munt onder Louis XIV; de belegeringsbiljetten zoals bij het beleg van Leiden in 1574, de biljetten van de Amerikaanse koloniën vanaf 1693, oorlogsbiljetten uit bvb. de Napoleontistische oorlogen, revolutiebiljetten zoals die van de Poolse opstand in 1794 enz.

Nationale Bank van België

In 1822 wordt de Algemene Nederlandse Maatschappij ter begunstiging van de volksvlucht, de latere "Société Générale" opgericht die o.m. biljetten in omloop brengt. Na de onafhankelijkheid zijn deze in het Frans opgesteld en in franken uitgedrukt. Nog andere banken krijgen dit emissierecht. Dit meervoudig uitgifte-systeem verdwijnt ten gevolge van de instelling der Nationale Bank in 1850. Haar biljetten vervangen van 1873 tot 1875 alle coupures van andere banken.

Het eerste tweetalige biljet verschijnt in 1877. Bij de eeuwwisseling verkreeg de bank haar definitieve naam : Nationale Bank van België.

In 1914 ontheft de bezetter de bank van haar emissierecht ten voordele van de Société Générale.

Na de wapenstilstand krijgt de Nationale Bank haar privilege terug.

Van 1927 tot 1944 is de nominale waarde in Belga, ttz. 5 frank, uitgedrukt.

Naast het drukken en in omloop brengen van de biljetten vervult de bank, een instelling van openbaar nut, eveneens de dienst van Rijkskassier, van het Rentefonds en van het Wisselinstituut, de regularisatie van de deviezenmarkt en de centralisatie van de goudreserves en buitenlandse munten van het land, de Risico- en de Balanscentrale.

Technische aspecten

De eerste biljetten van de Nationale Bank werden gedrukt op zuiver houtvrij papier met watermerk, zwarte hoogdruk op de voorzijde, identieke druk in spiegelbeeld tegen gekleurde veiligheidsgrond op keerzijde. Ze droegen fiscale zegels, werden uit soucheboekjes gescheurd en de meeste met de hand getekend en sommige evenzo genummerd.

Van 1869 tot 1914 verdween deze vorm van papiergeld, men schakelde over op vierkleuren-druk en voerde de guillocheertechniek in.

Met deze techniek worden geometrische motieven aan de tekening toegevoegd wat vervalsing bemoeilijkt.

De plaatdruk gaf de beslissende wending aan de technische ontwikkeling van het biljet. Bij dit procédé wordt eerst een gegraveerde plaat geïnk't en vervolgens zo afgeveegd dat de inkt enkel nog in de gravure achterblijft. Daardoor verkrijgt men op de afdrukken het tastbare reliëf dat nog altijd 'de hedendaagse biljetten kenmerkt.

Tegenwoordig werkt men nog ingewikkelder veiligheidselementen in zoals de veiligheidsdraad, en gebruiksvriendelijke elementen zoals de punten en cirkels in reliëf aangebracht ten behoeve van gezichtsgehandicapten.

Het museum zelf

Van de oude bank behield men, links van de Sint-Michielskathedraal, het door Beyaert en Janssens ontworpen Hotel van de gouverneur van de Bank uit 1860-1868, evenals de vroegere direktiekantoren uit 1908. In dit laatste, opgetrokken n.o.v. Dereycker is vanaf 1982 het Museum voor Geld en Geschiedenis van de Nationale Bank van België gevestigd.

Rond 1950 is de Bank gestart met het ordenen van haar archief en het samenbrengen van allerlei getuigenissen van de economische en financiële geschiedenis van ons land. De aldus gegroeide verzameling bevat geschriften, boeken, iconografische documenten, kaarten en plans, munten en biljetten enz. Daaruit werd een keuze gedaan voor het uitbouwen van een didactische syntese van de evolutie van het primitieve geld, de munten en het papiergeld.

Daarnaast een anekdotisch overzicht van de eigen geschiedenis en die van de drukkerij.

20 shilling, Delaware (Britse kolonie in Noord-Amerika) 1776 (foto's Nationale Bank)

15 scudi, Banco di S. Spirito di Roma (Italië) 1786

Het museum voor Geld en Geschiedenis van de Nationale Bank van België, Wildewoudstraat, 1000 Brussel.

